

Waarschijnlijk broedgeval van de Buidelmees *Remiz pendulinus* in de Bolmert in 1993

Dirk Vogt

In oktober 1993 werden op de oude vuilnisbelt van Roden twee nesten van Buidelmezen gevonden. Gezien het feit dat het zowel een voltooid als een onvoltooid nest betrof, wordt geconcludeerd dat het hier een waarschijnlijk broedgeval betreft.

Op 15 oktober 1993 stond ik op de oude vuilnisbelt van Roden in de Bolmert. Er was redelijke trek van voornamelijk vinkachtigen en lijsterachtigen. Tijdens een regenbui zocht ik even beschutting bij wat bosjes die op de vuilnisbelt staan. Opeens zag ik in een van de berkebomen een bolvormig, hangend nestje. Ik herkende het nest gelijk als dat van een Buidelmees *Remiz pendulinus*. Na enig verder speuren trof ik nog een tweede nest aan.

Gebiedsbeschrijving

De Bolmert is een weidegebied van ongeveer 100 ha gelegen aan de zuidzijde van het Leekstermeer. In de zuidoostelijke hoek van de Bolmert bevindt zich de oude vuilnisbelt van Roden. Dit is een hoger gelegen terrein met ruige vegetatie. De oude vuilnisbelt wordt begraasd door enkele paarden en wat schapen. Aan de oostkant wordt de vuilnisbelt begrensd door een vaart en aan de noordkant door een brede tocht. Westelijk ervan bevindt zich een nat gedeelte met opslag van wilgen en berken.

Nestvondsten

Het afgemaakte nest bevond zich in de opslag westelijk van de belt, op een hoogte van ongeveer 3.5 meter in een van de buitenste takken van een 6 meter hoge berk. De ondergroei was op die plek ruig met voornamelijk brandnetel. Het was een voltooid nest, d.w.z. een buidel inclusief trechtersvormige invliegopening (Foto). Het tweede nest daarentegen was onvoltooid; hier ontbrak de trechtersvormige slurf. Ook dit nest was in een berk gemaakt, op ongeveer dezelfde hoogte op c. 20 m afstand van het voltooide nest. Van de Buidelmezen zelf ontbrak ieder spoor, wat gezien de tijd van het jaar ook niet verwonderlijk was.

In het voorjaar van 1994 werd de oude vuilnisbelt in de Bolmert nog enkele keren bezocht maar van Buidelmezen werd niets meer vernomen.

Voorkomen in Nederland

De Buidelmees is een schaarse broedvogel die zich pas recentelijk in Nederland heeft gevestigd. Het eerste bewijs van het voorkomen van de Buidelmees in Nederland was een nestvondst in de Brabantse Biesbosch in 1962 (Braaksma 1965). Het betrof hier waarschijnlijk een solitair mannetje. Een vangst van drie pas vliegvlugge jongen in 1974 in Elburg (Osieck 1979) wordt gezien als het bewijs van het eerste broedgeval in Nederland.

De definitieve vestiging van de Buidelmees in Nederland begon in Friesland in 1981. In de jaren daarna leek geen verdere toename in het aantal broedgevallen op te treden maar meer een verplaatsing naar andere gebieden. In 1985 was er een volgende aantalsprong (Ooypolder,

Flevoland). In 1987 kwam de echte doorbraak; niet alleen verdrievoudigde het aantal broedgeval-
len maar ook de verspreiding was groter dan in de jaren ervoor (SOVON 1988). In de jaren na
1987 groeide het aantal broedgevallen tot ongeveer 225-250 in 1992, voornamelijk geconcen-
treerd in de moerasgebieden van Groningen en Friesland (75-85 paren), Flevoland (20-25) en in
het stroomgebied van de grote rivieren (105)(van Dijk *et al.* 1994).

Drenthe is nog vrijwel niet betrokken in de kolonisatie van Nederland. Langs de meren in het
noorden van de provincie is in 1991 een broedgeval op Drents gebied gevonden. In ZW-Drenthe,
aan de voet van het Drentse plateau, wordt vrijwel jaarlijks een enkel paar aangetroffen (Bekhuis
et al. 1993).

Foto: Voltooid buidelmezenest, de Bolmert, oktober 1993 (K. Vogt)

Discussie

Als het mannetje van de Buidelmees in het voorjaar arriveert, zwerft het eerst een tijd rond. Hij
is dan in principe al klaar om met de nestbouw te beginnen. De werkelijk nestbouw begint
echter pas als het mannetje tenminste kortstondig een vrouwtje vindt. Verlaat het vrouwtje het
broedgebied weer, dan gaat het mannetje alleen met de nestbouw verder. Na een tijdje begint het
mannetje dan weer te zwerven om een nieuw vrouwtje te vinden. Lukt dit niet, dan stopt hij met
de nestbouw (meestal als het nest is gevorderd tot een hangend korfje). Meestal begint het
mannetje aan een nieuw nest dat vlakbij het eerste nest maar ook vele kilometers daar vandaan
gebouwd kan worden. In ongepaarde staat blijft het mannetje het hele seizoen onafgebouwde
nesten produceren tot de nestbouwdrang aan het eind van het seizoen verdwijnt. Zodra echter het
mannetje erin slaagt een vrouwtje te vinden, dan wordt het nest voltooid en begint de eileg
(Glutz von Blotzheim & Bauer 1993).

De eileg begint vrij snel na voltooiing van het nest en het broeden en opvoeden van de jongen wordt door een van de ouders verzorgd. Als het vrouwtje deze taak op zich neemt, duldt ze het mannetje niet meer bij het nest. Het mannetje begint dan vaak in de nabijheid van het broednest aan een nieuw nest (Glutz von Blotzheim & Bauer 1993).

Het feit dat in de buurt van het voltooid nest nog een onvoltooid nest is gevonden, wijst er op dat in 1993 waarschijnlijk Buidelmezen hebben gebroed in de Bolmert.

Summary: Probable breeding of Penduline Tit *Remiz pendulinus* in Drenthe in 1993

In October 1993, two abandoned nests of Penduline Tits were found at an old rubbish tip in northern Drenthe (near Roden). One nest in a birch was only partially completed, the other (at 3.5 m high in a birch, c. 20 m away from the first nest) was completed, including entrance tube (Photo). No Penduline Tits were seen at this site in the following spring.

Literatuur

- Bekhuis J., Nienhuis J., Wymenga E., Beemster N. & van Beusekom R. 1993. Opmars van de Buidelmees *Remiz pendulinus* in Nederland in de periode 1988-92. *Limosa* 66: 97-106.
- Braaksma S. 1965. Een nestvondst van de Buidelmees *Remiz pendulinus* in de Brabantse Biesbosch in december 1962. *Limosa* 38: 6-12.
- van Dijk A.J., Hustings F. & Verstrael T. 1994. SOVON Broedvogelverslag 1992. SOVON-monitoring rapport 1994/03. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Glutz von Blotzheim U.N. & Bauer K.M. 1993. Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 13/II: 997-1068. AULA-Verlag, Wiesbaden.
- Osieck, E.R. 1979. Buidelmees *Remiz pendulinus*. In: Teixeira R.M. (red.), Atlas van de Nederlandse broedvogels: 410-411. Natuurmonumenten, 's-Graveland.
- SOVON 1988. Vestiging van de Buidelmees *Remiz pendulinus* in Nederland: de ontwikkeling tot en met 1987. *Limosa* 61: 145-149.

Adres: Pinksterbloem 60, 9302 BC Roden.

